

Coșmaruri

Dumnezeu binecuvântează America

naționale

DUMNEZEU BINECUVÂNTEAZĂ AMERICA de Petre Barbu • THEATRUM MUNDI • Data reprezentației: 17 februarie 1999 • Regia: Atila Vizauer • Scenografia: Mihai Pastramagiu • Muzica: Sorin Romanescu • Mișcarea scenică: Florin Fieroiu • Distribuția: Viorel Păunescu (Ilie Hermeneanu), Silvia Codreanu (Domnica Hermeneanu), Medeea Marinescu (Luiza), Ion Bechet (Vladimir), Raluca Penu (Pușa), Dan Tudor (Dan Dugan), Vasile Toma (Remus), Octavian Jighirgiu (Boby), Irina Scutariu (Cristina).

Cineva care s-ar amuza să facă o statistică a montărilor cu piese premiate la felurile concursuri de dramaturgie ar ajunge, fără îndoială, la concluzii interesante; ar constata, de pildă, că din zece titluri maximum două au văzut "luminile rampei", celelalte continuând a fi citate (mai rar citite), de la un an la altul, printre "operele care ar merita să...". (Observația se referă, bineînțeles, la România, la piesele românești și la concursurile românești.) Să fie această neîncredere în premianți o amintire din deceniile "de tristă amintire", când con-

curșurile erau în mare parte "aranjate"? Posibil. Oricum, din acest punct de vedere, Petre Barbu a fost norocos, piesa lui neavând de așteptat "decât" vreo trei ani până să ajungă pe scenă (textul a obținut premiul I în 1996, la concursul de dramaturgie "Camil Petrescu" al Ministerului Culturii). Nu-i vorba, **Dumnezeu binecuvântează America** nu este ceea ce se cheamă o piesă care se pune singură în scenă. E o poveste stranie, cu și despre oameni străni – care, totuși, nu sunt alții decât cei pe care îi vedem și îi auzim zilnic în jurul nostru de câțiva ani încoace: un tată, muncitor și tumător (nu de meserie, ci din vocație), tiranic și, totodată, slab, o mamă chinuită și muncită, care-și va pierde, până la urmă, mințile, o fiică turbulentă și "revoltată", un fiu timid și bolnăvicios, un alt fiu, plecat în America (acesta e, de fapt, un personaj absent, dar despre el se vorbește tot timpul și el și este, într-un fel, "motorul" conflictului), o fostă activistă convertită post-revoluționar la preocupări arheologice, un etem activist, fost "tovarăș" și actual "domn", ș.a.m.d. E o faună pestriță, lesne recognoscibilă, deși deghizată, prin sunetul neobișnuit al limbajului pe care îl folosește, în defilare de (arhe)tipuri cu pretenții la întemeierea unei mitologii naționale. Textul are, sub acest aspect, un puternic "sunet" derepopescian, înscriindu-se și ca registru stilistic (realismul fantastic) în descendența unor drame precum **Ca frunza dudului din rai** sau **Mireasa cu gene false**, de pildă. Îl deosebește de ele narațiunea mult mai "strânsă", deși Petre Barbu este, prin această dramaturgie, a romanului său omonim, debutant în scrisul pentru scenă.

La transpunerea în spectacol a piesei a purces, după realizarea unei variante radiofonice, regizorul Atila Vizauer. El a urmărit în primul rând o limpezire a textului, eliminând unele episoade (printre care și finalul "literar", destul de derutant, într-adevăr) și căutând să le expliceze, prin mizanscenă, pe altele. Operațiunea aceasta îi reușește – deși sugestia de

teatru în teatru, nesupărătoare în sine, nu contribuie, cred, prea mult nici la edificarea publicului, nici la îmbogățirea semnificațiilor scenerii. În schimb, regizorul rămâne dator în privința exploatarei în adâncime nu doar a sensurilor, ci și a emoțiilor pe care le pune în mișcare piesa. Căci, în ciuda tuturor obiecțiilor "formale" ce i se pot aduce, **Dumnezeu binecuvântează America** vorbește cu sinceritate – și e o sinceritate brutală uneori, disperată alteori, dar pe care o simți, tot timpul, neprefăcută – despre noi, despre visurile și coșmarurile naționale, despre eșec, mizerie și inutilitatea luptei împotriva eșecului și a mizeriei. Toate acestea sunt, în spectacol, enunțate – dar numai atât.

Regizorul a izbucnit, în schimb, să-i însuflețească pe interpreți – o echipă foarte tânără – care joacă dinamic și cu "participare", sentiment ce se transmite și publicului (alcătuit, în seara premierei, din numeroși oameni de teatru, mai ales actori, în genere impresionanți de reprezentație). Se distinge autoritar, grație și experienței mai bogate, Raluca Penu (Pușa – activistă); dramatism și concentrare vedește și Medeea Marinescu, pe când Silvia Codreanu (mama) e convingătoare în ipostaza "tulburată mental" a personajului, în rest acrită forțându-și neplăcut glasul (spre a părea mai matură? nu era nevoie, dată fiind convenția propusă de mizanscenă!); Irina Scutariu reușește să dea "came" unei apariții imaginare întrucâtva ambiguă. Din componenta masculină a distribuției se desprinde, prin jocul genuin, ardent (căruiua un plus de tehnică nu i-ar strica însă deloc...) Ion Bechet, interpretul adolescentului din unghiul căruiua e spusă, de fapt, povestea; o evoluție bună, nuanțată au și Viorel Păunescu și Vasile Toma; Dan Tudor (întreprinzătorul Dugan) se impune prin umor și dezinvoltură, compoziția sa fiind însă la un pas de a cădea în exhibiție (să sperăm că actorul nu va face acest pas!); Octavian Jighirgiu dese-nează credibil silueta unui rocker cam zănat, dar în fond "băiat bun".

Alice Georgescu

Ion Bechet, Irina Scutariu și Raluca Penu